

Voľný pohyb a migrácia

Jednou zo štyroch základných slobôd je voľný pohyb osôb. Je to základné právo garantované Zmluvou o fungovaní Európskej únie (článok 45 ZFEU) a je i zásadným princípom európskeho občianstva.

Občania EÚ majú právo na slobodný pohyb v rámci EÚ z dôvodu práce, podnikania, štúdia alebo turistiky. Voľný pohyb osôb je garantovaný nielen v rámci EÚ, ale aj v krajinách Európskeho hospodárskeho priestoru a vo Švajčiarsku, ktoré má s EÚ bilaterálnu dohodu.

Základom slobody pohybu osôb je oprávnenie:

- primárne oprávnenie k určitej činnosti v inom členskom štáte - právo podnikat', vykonávať prácu, poskytovať služby ako aj ich požívanie,
- sekundárne oprávnenie - voľný vstupu do iného členského štátu a pobytu v ňom.

Podmienkou slobody pohybu je úplná liberalizácia všetkých týchto oprávnení. Hlavné subjekty týchto oprávnení sú tzv. originálni beneficianti = pracovníci, podnikatelia, študenti, dôchodcovia ... a tzv. odvodení beneficianti = rodinní príslušníci originálnych beneficiantov.

Článok 18 ZFEU zakazuje akúkoľvek diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti k členskému štátu. Článkom 20 ZFEU sa ustanovuje občianstvo Únie. Občanom Únie je každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu. Občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo a nenahrádza ho. Každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie.

Prechodné obdobia v oblasti slobody pohybu pracovníkov v rámci Únie

Uplatňovanie prechodných období sa rieši v rámci zmlúv o prístupí. Možnosť uplatnenia prechodných období zo strany členských štátov k Slovenskej republike zanikla k 1. 5. 2011, uplynutím doby 2+3+2 rokov stanovených v Zmluve o prístupí Slovenskej republiky k Európskej únii. **V súčasnosti je možnosť uplatnenia prechodných období na základe prístupových zmlúv vo vzťahu k Bulharsku a Rumunsku, resp. v prípadoch prístupu nových štátov napr. Chorvátska.**

Zamestnávanie občanov EÚ/EHP a Švajčiarska je na území Slovenskej republiky realizované v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie.

Po podpise Zmluvy o prístupí Slovenskej republiky k Európskej únii členské štáty neformálne predbežne deklarovali, že nehodlajú využiť systém prechodných období v oblasti voľného pohybu za prácou z nových členských štátov EÚ. Pre občanov SR umožnili prístup na svoj trh práce od 1.5.2004 len Írska republika, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Švédsko.

Slovenská republika svojim uznesením č. 391/2004 z 28. apríla 2004 schválila úplné otvorenie slovenského trhu práce pre občanov členských štátov EÚ (návrh stanoviska vlády SR, prílohy 1, 2, 3).

V súvislosti so vstupom Bulharska a Rumunska do EÚ k 1. januáru 2007 bola z iniciatívy MZVaEZ SR v spolupráci s MPSVR SR vypracovaná analýza k problematike otvorenia trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Bulharska a Rumunska. vláda SR dňa 11. októbra prijala uznesenie č. 862/2006, ktorým schválila návrh na otvorenie trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Bulharskej republiky a Rumunska (návrh stanoviska vlády SR a príloha).

V súvislosti so vstupom Chorvátskej republiky do EÚ k 1. júlu 2013 bol z iniciatívy MZVaEZ SR v spolupráci s MPSVR SR vypracovaný materiál k problematike otvorenia trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Chorvátska. Vláda SR dňa 5. júna 2013 prijala uznesenie č. 279/2013, ktorým návrh na otvorenie trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Chorvátskej republiky schválila.

Legislatíva

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci členských štátov (PDF)
- Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (.PDF)